

İngiliscə-Azərbaycanca Lüğət

A – Z

Lüğətə təxminən 130000 söz, söz birləşməsi və cümlə daxil edilmişdir.
(İkinci Nəşri)

Lüğət filologiya elmləri doktoru,
prof. Oruc İbrahimovlu Türksevərin (Musayevin)
təşəbbüsü ilə və rəhbərliyi altında tərtib edilmişdir.



«QISMƏT» NƏŞRİYYAT POLİQRAFİYA
Bakı – 2008

English-Azerbaijani Dictionary

A – Z

The dictionary contains about 130000 words, phrases and sentences.
(Second Edition)

**The dictionary was compiled on the initiative and under the
guidance of Doctor of Philology,
prof. Oruj Ibrahimoglu Turksever (Musayev).**



Printing House «QİSMƏT»
Baki – 2008

M-84 Tərtibçilər

Filologiya elmləri doktoru, prof. **O.İ. Turksevər (Musayev)**
f.e.n **P.O.Musayev**, f.e.n., dos. **M.M. Nurəddinov**
f.e.n. dos. **M.İ.Paşayeva**, baş müəllim **N.Q.Səfərov**, baş müəllim **T.İ.Əliyev**
baş müəllim **V.S.Ərəbov**, ingilis dili müəllimi **N.Ə.Nəbiyeva**

Baş redaktor

filologiya elmləri doktoru, prof. **O.İ.Türksevər (Musayev)**

Redaktor

Q.Q. Məmmədov

Bədii və texniki redaktor

X.Öztürk

Dizayner

M.Məmmədrzayev

Korrektorlar

Q.M. Əsədova, F.B.Abdullayeva, X.Y.Əsgərova

M-84, İngiliscə–Azərbaycanca lüğət, “Qismət” nəşriyyatı, Bakı, 2008. 1696 səh.

Bütün hüquqlar

f.e.d. professor O.İ. Turkseverdə (Musayevdə) saxlanılır. Onun yazılı surətdə icazəsi olmadan həmin lüğətin nə bütövlükdə, nə də hər hansı bir şəkildə çap edilməsi, surətinin çıxarılması qəti qadağandır.

Lüğətin ikinci nəşri prof. Oruc İbrahim oğlu Türksevərin (Musayevin) maliyyə vəsaiti hesabına çap edilmişdir.

© “Qismət”, 2008.



M-84 Compilers

Doctor of Philology, prof. **O.I. Turksever (Musayev)**
Candidate of Philology **P.O.Musayev**
Candidate of Philology, Assistant Prof. **M.M. Nuraddinov**
Candidate of Philology, Assistant Prof. **M.Pashayeva**
Head teacher **N.Q.Safarov**, Head teacher **T.I.Aliyev**
Head teacher **V.S.Arabov**, English teacher **N.A. Nabiyeva**

Editor-in-chief

Doctor of Philology, prof. **O.I. Turksever (Musayev)**

Editor

G.G.Mammadov

Tech. Editor

H.Ozturk

Desingner

M.Mammadrzaev

Proof readers

Q.M.Asadova, F.B.Abdullayeva, Kh.Y.Askarova

M-84, English-Azerbaijani Dictionary, “Qismət” Publishing House, Baki, 2008. 1696 pp.

All rights reserved.

This dictionary may not be printed, reproduced or transmitted in any form or by any means electronic or technical, including photocopying without the prior permission in writing of the Doctor of Philology, prof. O.I. Turksever (Musayev).

© “Qismət”, 2008.

ÖN SÖZ

Lüğət tərtib etmək çox çətin və ağır zəhmət tələb edən bir yaradıcılıq, demək olar ki, bir zərgərlik işidir. Məşhur alman dilçisi Qotfrid vaxtilə demişdir:

“Duae res longe sunt difficillimae – lexicon scribere et grammaticam” (İki iş xüsusilə çətinidir – lüğət tərtib etmək və qrammatika yazmaq).

Lüğət tərtib etmək çətin olduğu kimi, həm də çox məsuliyyətli və şərəfli bir işdir. Məsuliyyətlidir ona görə ki, o, minlərlə oxucunun istifadə edəcəyi mənbədir. Burada yol verilən hər hansı bir yanlışlıq, qeyri-dəqiqlik və nəhayət səhv minlərlə oxucunu çaşdırmaq deməkdir. Buna görə də lüğət, mümkün qədər dəqiq olmalıdır; şərəflidir ona görə ki, lüğət onun tərtibçisini əsrlərlə yaşadır, ona şöhrət və şərəf bəxş edir.

Lüğət tərtibi ilə məşğul olan adam, geniş elmi biliyə, polad iradəyə, tükənməz səbrə və nəhayət kamil peşə hazırlığına malik olmalıdır. Bu və bu kimi keyfiyyətlərə malik olmayan adam oxucunun ehtiyacını təmin edə biləcək kamil, etibarlı lüğət tərtib edə bilməz.

Oxucuların istifadəsinə təqdim edilən bu irihəcmli **İngiliscə-Azərbaycan lüğət** Azərbaycan leksikoqrafiyasında ilk addım, ilk təcrübədir. Buna görə də bu lüğətin tərtibi xeyli çətinlik törətmişdir. Onun tərtibi bir də ona görə çətin və ağır olmuşdur ki, indiyə kimi bu sahədə, yəni ingiliscə-Azərbaycanca lüğət tərtib etmək sahəsində respublikamızda nəzərə cərpacaq elə bir praktik təcrübə qazanılmamışdır. Həmin lüğət istər tərtibi prinsipi, istər həcmi, istərsə də əhatəliliyi baxımından leksikoqrafiya tariximizdə ilk təşəbbüsdür.

Həmin lüğətin işıq üzü görməsində f.e.d., prof. Oruc İbrahimoğlu Türksevərin xüsusi əməyi olmuşdur. O, nəinki lüğətin yazılması təşəbbüsünü irəli sürmüş, onun tərtibi prinsiplərini hazırlamış, lüğətin tərtibi işinə rəhbərlik etmiş, onun yarısından çoxunu bilavasitə özü tərtib etmiş, redaktədən əvvəlki mərhələdə lüğəti dəfələrlə başdan-başa oxumuş, onu ümumi məxrəcə gətirmiş, bəzi hallarda çətin sözlərin lüğətini özü yenidən tərtib etmiş, redaktədən və korrekturadan sonrakı düzəlişləri bilavasitə kompyuterdə özü düzəltmişdir. Lüğətlə bağlı olan təşkilatı məsələlərin həlli də Oruc müəllimin üzərinə düşmüşdür: o, lüğətin çapı üçün sponsor tapmış və bu prosesdə qarşıya çıxan məsələləri təkbaşına həll etmişdir.

Tərtibçilər

GİRİŞ

Vətənimizdə yüz ilə yaxın bir müddətdə ingilis dilinin öyrənilməsinə və onun, xüsusən İkinci Cahan Müharibəsindən sonra, əsas xarici dil kimi öyrənilməsinə, tədris olunmasına baxmayaraq, indiyə qədər bu həcmdə və bu prinsip əsasında tərtib edilmiş İngiliscə-Azərbaycanca lüğət mövcud olmamışdır, belə çox böyük zəhmət və məsuliyyət tələb edən işi indiyə qədər heç kim boynuna götürməmiş və ya götürməyə cəsarət etməmişdir. Çox böyük milli-siyasi, tədris-mədəni əhəmiyyət kəsb edən bu missiya filologiya elmləri doktoru, professor Oruc İbrahim oğlu Türksevərin (Musayevin) və onun rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərən bir qrup mütəxəssisin üzərinə düşmüşdür.

Lüğətin hazırlanmasına Azərbaycanda fəaliyyət göstərən Ekson Azərbaycan Əməliyyat Şirkətinin (MMM) sifarişi ilə 1993-cü ildə başlanmış və onun tərtibinə aramsız olaraq 10 il vaxt sərf edilmişdir.

A, B, C, D, I, J, K, P, R, S, V, U hərfləri ilə başlanan sözlərin lüğətini f.e.d., prof. O.İ. Türksevər (Musayev); **E, F** hərfləri ilə başlanan sözlərin lüğətini baş müəllim T.İ.Əliyev, **G, H, Q** hərfləri ilə başlanan sözlərin lüğətini baş müəllim N.Q.Səfərov; **L, M** hərfləri ilə başlanan sözlərin lüğətini baş müəllim V.S.Ərəbov, **O, N** hərfləri ilə başlanan sözlərin lüğətini f.e.n. P.O. Musayev; **T** hərfləri ilə başlanan sözlərin lüğətini f.e.n., dos. M.M.Nurəddinov, **W, X, Y, Z** hərfləri ilə başlanan sözlərin lüğətini isə f.e.n., dos. M.M.Paşayeva tərtib etmişdir. Lüğətin “Əlavə” hissəsini (**I şəxs adları, II coğrafi adlar, III ingilis dilində ən çox işlənən ixtisaslar, IV qaydasız fellər, V pul vahidləri**) ingilis dili müəllimi N.Ə.Nəbiyeva tərtib etmişdir.

Geniş oxucu kütləsinin sərəncamına təqdim edilən bu lüğətdən ingilis dilini öyrənən hər bir kəs – orta məktəb şagirdləri, ali məktəb tələbələri, aspirantlar, ingilis dili müəllimləri, tərcüməçilər, habelə ingilis dilini müstəqil öyrənmək istəyən hər bir şəxs, habelə Azərbaycan türkcəsi ilə maraqlanan hər bir ingilis dilli əcnəbi istifadə edib, bol-bol bəhrələnmə bilər.

Bu lüğət taleyin amansız hökmü ilə vətəninədən ayrı düşmüş və dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan milyonlarla Azərbaycan türkü və habelə digər həmvətənlərimiz üçün də çox faydalı ola bilər.

Baş redaktor, f.e.d., prof. O.İ. Türksevər (Musayev) lüğətin daha kamil və əhatəli olması üçün verdikləri faydalı məsləhətlərinə görə f.e.n., prof. S.M.Babayevə, baş müəllim Q.Q.Məmmədova, f.e.n. P.O.Musayevə, f.e.n. F.B.Abdulayevaya, ingilis dili müəllimi Q.M.Əsədovaya öz təşəkkürünü

bildir. O, həmçinin, lüğətin kompüterdə yığılması və formatlaşdırılmasında xüsusi zəhmət çəkmiş f.e.n. P.O.Musayevə, ADU-nun Kompüter laboratoriyasının müdiri A.H. Novruzova və həmin laboratoriyanın işçiləri X.Y.Əsgərovaya, S.Ə.Əsgərovaya, həmçinin lüğətin çapına göstərdiyi qayğı üçün **“Qismət”** Nəşriyyat-Poliqrafiya və Ticarət LTD şirkətinin baş direktoru Z.Məmmədrzayevə dərin minnətdarlığını bildirir.

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, həmin lüğət istər tərtibi prinsipləri və istərsə də həcmi baxımından leksikoqrafiya tariximizdə ilk addımdır, təcrübədir. Buna görə də, ehtimal ki, qüsurlardan xali olmayacaq. Lüğətdə gözə çarpan qüsurlar barədə fikir söyləyəcək mütəxəssislərə, eləcə də hər bir oxucuya lüğətin baş redaktoru f.e.d. prof. O.İ. Türksevər (Musayev) və eləcə də tərtibçilər bəri başdan öz minnətdarlıqlarını bildirirlər.

Filologiya elmləri
doktoru, prof.
O.İ. Türksevər
(Musayev)

LÜĞƏTİN TƏRTİBİ PRİNSİPLƏRİ

1. Morfoloji quruluşundan asılı olmayaraq, yəni **sadə**, **düzəltmə** yaxud **mürəkkəb** olmasına baxmayaraq müasir ingilis dilinə xas olan sözlər həmin lüğətə baş söz kimi daxil edilmişdir. Bu, digər sözlə o deməkdir ki, ingilis dilində mövcud olan **book, table, pen, ten, window** və s. sadə sözlər, **beautiful, writer, friendship, wisdom, darkness** və s. düzəltmə sözlər, eləcə də **headache, handkerchief, nutshell, manmade, handbreak** və s. kimi mürəkkəb sözlər də həmin lüğətə baş söz olaraq daxil edilir.

2. Müasir ingilis dilində elə sözlər var ki, onlar eyni morfoloji formada müxtəlif distribusiyaya malik olur. Digər sözlə bu qəbildən olan sözlər morfoloji şəkillərini hişf edərək müxtəlif nitq hissəsi funksiyasında işlənə bilər. Belə sözlərə misal olaraq **home, cold, that, like, still, stay, row, level, dirty, dark, dance, bribe** və s. sözləri göstərmək olar. Bu sözlərdən hər biri nitqdə ən azı iki distribusiyaya malikdir. Məsələn, **home** sözü eyni morfoloji formada iki funksiyada – həm **isim**, həm də **sifət** funksiyasında işlənə bilər; 1) isim funksiyasında: to come **home**; 2) sifət funksiyasında: **home** address; **cold** sözü eyni morfoloji formada üç futksiyada – həm **isim**, həm **sifət**, həm də **zərf** funksiyasında işlənə bilər: 1) isim funksiyasında: Don't go for a walk **in the cold**; 2) sifət funksiyasında: a **cold** day; 3) zərf funksiyasında: When he asked her to marry him, she refused him **cold**.

Yaxud **that** sözünü götürək. Bu söz bir halda işarə əvəzliyi, (**That** is a book), digər halda nisbi əvəzlik (The book **that** I bought yesterday is very readable), üçüncü halda bağlayıcı funksiyasında (I know **that** she will come) işlənə bilər.

Bu qəbildən olan sözlərdən eləsinə də təsadüf etmək mümkündür ki, onlar nitqdə daha çox distribusiyaya malik olur. Məsələn, **like** sözünün 6 distribusiyaya malik olduğunu demək lazım gəlir: **like¹** (*isim*), **like²** (*sifət*), **like³** (*fel*), **like⁴** (*zərf*), **like⁵** (*sözünü*), **like⁶** (*bağlayıcı*). Bax: (*Longman Dictionary of Contemporary English*, səh. 634-635).

Bu qəbildən olan ingilis dili sözləri həmin lüğətə onların distribusiyasına müvafiq olaraq müxtəlif nitq hissəsi kimi daxil edilmişdir, onların hər biri qarşısında onun hansı nitq hissəsi funksiyasında işlənməsi göstərilmiş və üstünə qoyulmuş ərəb rəqəmi ilə sıralanmışdır. Məsələn, **cold¹** *o*, **cold²** *adj*, **cold³** *adv*.

3. Lüğətə daxil edilmiş hər bir baş sözdən sonra onun morfoloji xarakteristikası verilmişdir, yəni lüğətə daxil edilmiş baş sözlərin hansı nitq hissəsinə aid olması da göstərilir. Məsələn, **hand o**, **quick bek**, **quickly bew**, **and dpok**, **on qsfq**. və s.

4. Eyni morfoloji formada müxtəlif distribusiyaya malik olan sözlərin düzülüşü müəyyən bir prinsipə tabe edilmişdir. Burada həmişə əvvəlcə **isim**, sonra **sifət**, sonra **əvəzlik**, bundan sonra **fel**, daha sonra isə **zərf**, bunlardan sonra isə köməkçi nitq hissələri verilmişdir. Əgər hər hansı bir söz həm əsas, həm də köməkçi nitq hissəsi funksiyasında işlənə bilirsə, belə halda əvvəlcə həmin sözün əsas nitq hissəsi kimi işlənən variantı və ya variantları, sonra isə onun köməkçi nitq hissəsi kimi işlənən variantı və ya variantları verilmişdir. Buna misal olaraq **before** sözünü göstərmək olar. Bu söz öz morfoloji formasını dəyişmədən həm əsas nitq hissəsi, daha dəqiq desək **zərf**, həm də köməkçi nitq hissəsi - **sözünü** və **bağlayıcı** kimi işlənə bilər. Lüğətdə **before** sözü əvvəlcə əsas nitq hissəsi, yəni **zərf** kimi, sonra isə köməkçi nitq hissəsi kimi, yəni **sözünü** və **bağlayıcı** kimi verilmişdir. Lüğətdə sözlərin bu tərzdə yerləşdirilməsi təsadüfi olmayıb, nitq hissələrinin ənənəvi təsnifatına əsaslanır.

5. Müasir ingilis dilində sözlərin yazılışı ənənəvi-tarixi prinsipə əsaslanır. Buna görə

də sözlərin hərf tərkibi ilə səs tərkibi arasında ciddi fərqlər mövcuddur. Digər tərəfdən də ingilis dilinə xas olan saitlər söz tərkibindəki yerindən asılı olaraq müxtəlif cür oxunur və s. Müasir ingilis dilinə xas olan bu və bu kimi xüsusiyyətlər bu dildə sözlərin oxunuşunu xeyli çətinləşdirir. Məhz buna görə də ingilis dili lüğətlərində hər bir sözün qarşısında ənənəvi olaraq onun oxunuşu, transkripsiyası verilir. Bu ənənəyə sadıq qalaraq həmin lüğətdə də hər bir sözün qarşısında transkripsiya işarəsi ilə onun tələffüzü verilmişdir. Bu işdə İngiltərədə qəbul edilmiş beynəlxalq transkripsiya işarələrindən istifadə edilmişdir (Bax: səh. XX).

6. Vurğu ingilis dili sözlərinə xas olan əsas xüsusiyyətlərdən biridir. O, sözün daxilindəki saitlərin, bununla əlaqədar olaraq da sözlərin oxunuşuna ciddi təsir göstərir; bəzən isə onların (sözlərin) qrammatik və nominativ mənasını dəyişdirir. Buna misal olaraq **qsftfou** sözünü göstərmək olar: əgər vurğu həmin sözün birinci hecası üzərinə düşərsə ([ˈprezənt]), o, isim olur və **hədiyyə** mənası kəsb edir; vurğu həmin sözün ikinci hecasına düşərsə ([priˈzent]), o, fel olur və **hədiyyə vermək** mənasına malik olur. Yaxud ingilis dilində olan saitlər vurğunun sözdəki yerindən asılı olaraq müxtəlif cür oxunur, müxtəlif səslər ifadə edir. Buna misal olaraq **a**, **i** və s. sait hərflərini göstərmək olar. Məsələn, **a** hərfi vurğulu qapalı hecada [æ], **map** [mæp], vurğulu açıq hecada [eɪ], **page** [peɪdʒ], vurğusuz hecada [ə] oxunur: **assistənce** [əˈsɪstəns]; **i** hərfi vurğulu qapalı hecada [ɪ] - **pin** [pɪn], vurğulu açıq hecada [aɪ] - **five** [faɪv] oxunur və s. Müasir ingilis dilində vurğunun belə ciddi əhəmiyyət kəsb etməsini nəzərə alaraq həmin lüğətə daxil edilmiş iki və daha çox hecaya malik olan bütün baş sözlərin üzərinə vurğu işarəsi qoyulmuşdur.

7. Müasir ingilis dilində iki növ vurğu işlədilir: 1) birinci dərəcəli vurğu (primary stress); 2) ikinci dərəcəli vurğu (secondary stress). Bunların nitqdəki əhəmiyyətinə uyğun olaraq birinci dərəcəli vurğu hecanın üstündə yuxarıdan, ikinci dərəcəli vurğu isə hecanın altında aşağıdan qoyulur. Məsələn, **memory** [ˈmeməri], **definition** [ˌdefɪˈnɪʃn], **antimatter** [ˈæntɪˌmætər] və s.

8. Həmin lüğətə gündəlik işlənən ümumi sözlərlə yanaşı, bir sıra elm sahəsində işlənən terminlər də daxil edilmişdir. Bu halda hər bir termindən sonra onun hansı elm sahəsinə aid olduğu da göstərilir. Məsələn, **daizy** sözü çiçək adıdır və təbiidir ki, o, botanikaya aiddir. Bunu göstərmək üçün həmin sözdən sonra qısa olaraq *cpu* yazılır. Bu o deməkdir ki, haqqında danışılan termin botanika elmində işlənir. Yaxud **dyzentri** sözündən sonra *yc/* yazılmışdır. Bu isə o deməkdir ki, həmin termin tibb sahəsində işlənir və s. Lüğətə daxil edilmiş digər terminlər də bu tərzdə işarə edilmişdir. Elm sahələrinə aid olan terminlər haqqında işlədilən ixtisarlardan ayrıca siyahısı verilmişdir (Bax: səh. XVIII-XIX).

9. Bu lüğətdə sinonim sözlərdən çox işlək olanı izah edilir, az işlək olanı izah edilmir. Onun qarşısında ona sinonim olan sözə baxmaq məsləhət görülür və bərabərlik işarəsi (=) ilə qeyd olunur. Məsələn, **admittance** və **admission** ingilis dilində sinonim kimi işlənən sözlərdir. Bunlardan birincisi daha geniş işlədilir, ona görə də bu sözlərdən birincisi (**ben jubodf**) izah edilir, ikincisindən (**ben jttjpo**) sonra bərabərlik işarəsi (=) qoyulur: **ben jttjpo**!n = **admittance** n

10. Müasir ingilis dilində bəzən elə sözlərə təsadüf edilir ki, onlar eyni morfoloji formada, eyni nitq hissəsi kimi tamamilə başqa mənaya malik olur. Belə sözlər həmin lüğətə ayrı-ayrı baş söz kimi daxil edilmişdir. Onlar qarşısında rum rəqəmi qoymaqla fərqləndirilir. Məsələn, **ball** bu qəbildən olan sözdür. Həmin söz bir halda **upq**, digər halda **ball** (*ziyafət*) mənası kəsb edir. Hər iki halda bu söz isim olaraq işlənir. Bu söz lüğətdə belə

verilmişdir: **ball** *n* I top, **ball** *n* II bal, ziyafət.

11. Müasir ingilis dilində işlənən sözlərin bir qismi dilimizdə bir deyil, bir neçə mənaya malik olur. Bu mənaların bir qismi bir-birinə yaxın, digər qismi isə uzaq olur. Eyni ingilis sözüne xas olan yaxın mənalar arasında vergül işarəsi, qismən uzaq mənalar arasında isə nöqtəli vergül işarəsi qoyulur və bu mənalar ərəb rəqəmi ilə sıralanır. Məsələn, **cynical** [ˈsɪnɪkəl] *adj* **1.** abırsız, utanmaz; **2.** ədəbsiz; **effect** [ɪˈfekt] *o* **1.** nəticə; **2.** məqsəd; **3.** təsir.

12. Bəzi ingilis sözlərini dilimizə tərcümə edərkən, onların müxtəlif mənalarını dəqiqləşdirmək üçün əlavə izahat vermək lazım gəlir. Bu növ izahatlar həmin sözdən ya əvvəl, ya da sonra mötərizədə verilir. Belə sözlərdən biri **corn** sözüdür. Bu söz lüğətdə belə verilir: **corn** [kɔːn] *n* **1.** taxıl; dən; buğda (*xüs. İngiltərədə*); **2.** (*Amerikada*) qarğıdalı; **3.** dənə (*kofe / istiot dənəsi*).

13. Bəzi hallarda eyni bir ismə aid bir neçə təyin işləyə bilər. Belə halda qənaət xatirinə baş söz tərcümədə təkrar edilmir; baş sözə aid olan təyinlər arasında drob işarəsi (/) qoyulur. Məsələn, **cynical behaviour** abırsız / ədəbsiz davranış.

14. İngilis dilində elə sözlər var ki, onlar ya ancaq təkdə (**singularia tantum**), ya da ancaq cəmdə (**pluralia tantum**) işlənir. Ancaq təkdə işlənən isimlərin qarşısında *sing.*, ancaq cəmdə işlənən isimlərin qarşısında *pl.* yazılır. Məsələn: **information** *tjoh/-tʰohtʰqrh*

15. Lüğətə daxil edilmiş baş sözlərlə yanaşı, həmin baş sözlə işləyə biləcək sərbəst və qeyri-sərbəst söz birləşmələri də verilmişdir. Bu halda yenə qənaət xatirinə söz birləşmələrində baş söz əvəzinə tilda işarəsindən (~) istifadə edilmişdir. Məsələn, **to drag** sözü ilə əlaqədar olaraq verilən söz birləşməsi lüğətə bu şəkildə daxil edilmişdir: **to ~pofā feet ayaqlarını sürmək**, yəni həmin söz birləşməsində **to drag** feli əvəzinə ancaq **to** yazılmış, sonra isə **drag** sözü əvəzinə tilda işarəsi (~) qoyulmuşdur.

16. Lüğətə müasir ingilis dilində işlənməkdə olan frazeoloji birləşmələr — zərbi-məsəllər, atalar sözləri də daxil edilmişdir. Bu da məlumdur ki, bir dildən digərinə tərcümə məqamında, eləcə də ikidilli lüğətlərin tərtibi işində çətin məsələlərdən biri də bu qəbildən olan dil vahidlərinin ekvivalentlərinin tapılmasından ibarətdir. Bu lüğətin tərtibi işində biz də həmin çətinliklərlə qarşılaşdıq. Bu problemi biz iki yolla həll etməyə çalışmışıq: 1) müasir ingilis dilində işlənən zərbi-məsəllərin və atalar sözlərinin ana dilimizdə ekvivalentini tapmaq yolu ilə. Məsələn, **to fish in troubled waters** - *bulanıq suda balıq tutmaq*; **A friend in need is a friend indeed** - *Yaxşı dost yaman gündə tanınar*; 2) müasir ingilis dilində işlənən zərbi-məsəlləri və atalar sözlərini kalka etmək yolu ilə. Məsələn, **If you sell your cow, you sell your milk, too.** - *Əgər inəyini satırsansa, demək südünü də satırsan*; yaxud **There is no rule without exception** - *İstisnasız qayda yoxdur*.

17. İngilis dili felləri keçmiş zaman qeyri-müəyyən və feli sifət II formalarının düzəldilməsi baxımından iki qrupa bölünür: qaydalı fellər *ʃsfhv rhsʹ!ʃf sct** və qaydasız fellər *ʃjssf hv rhsʹ!ʃf sct** Qaydalı fellərin keçmiş zaman qeyri-müəyyən forması müəyyən qaydaya əsasən, daha doğrusu felin sonuna **-ed** şəkilçisi əlavə etməklə düzəldilir, qaydasız fellərin eyniadlı formaları müxtəlif yollarla düzəldilir. Burada müəyyən qaydaya riayət edilmir. Buna görə də ingilis dilinə xas olan qaydasız fellərin keçmiş qeyri-müəyyən zaman formasını və feli sifət II şəklini ayrıca ləksəm kimi öyrənilib yadda saxlamaq lazım gəlir. Məsələnin bu cəhətini nəzərə alaraq həmin lüğətdə müasir ingilis dilinə xas olan qaydasız fellərin özləri ilə yanaşı onların keçmiş zaman qeyri-müəyyən forması və feli sifət II forması da verilmişdir. Bu formalar lüğətə baş söz kimi daxil edilmiş qaydasız fellərdən sonra mötərizədə verilmişdir. Mötərizədə birinci həmin felin keçmiş zaman qeyri-

müəyyən forması, sonra isə feli sifət II forması verilir. Məsələn, **write** [raɪt] *v* (*pt wrote* [raʊt], *pp written* ['rɪtn]).

18. Bəzi ingilis sözləri yazıda həmin sözün amerikan variantından fərqlənir. Bu qəbildən olan sözlərin hər iki variantı həmin lüğətə baş söz olaraq daxil edilir. Onların ingilis variantı lüğətdə adi söz kimi izah edilir, amerikan variantı isə izah edilmir. Söz lüğətə daxil edilir, onun qarşısında *amer.*, yəni amerikan variantı yazılır, sonra bərabərlik işarəsi qoyulur, daha sonra isə həmin sözün ingilis variantı verilir. Məsələn:

center ['sentəʃ] *n amer.* = **centre**

color ['kʌləʃ] *n amer.* = **colour**

19. Müasir ingilis dilində bəzi sifətlərin müqayisə və üstünlük dərəcə formalarının düzəldilməsində çətinlik mövcuddur: ya son samit dəyişir, ya da qoşalaşır. Məsələn: **easy** – **easier** – **easiest** ; **big** – **bigger** – **biggest**. Bununla əlaqədar olaraq, həmin lüğətdə sifətlərin son hecası mötərizədə verilir, sözün kökü əvəzinə defis işarəsi qoyulur və sonra onların morfoloji forması göstərilir. Məsələn: **easy** və **big** sifətlərinin dərəcə formaları lüğətdə aşağıdakı kimi verilir:

easy ['i:zi] *adj* (**-ier**, **-iest**)

big [bɪg] *adj* (**-gger**, **-ggest**)

20 . Müasir ingilis dilində bir sıra fellərin **pt**, **pp**, və **pr.p** formalarını düzəldərkən son samit qoşalaşır. İngilis dili felinə xas olan bu xüsusiyyət həmin lüğətdə belə işarə edilir: baş söz kimi verilmiş felin transkripsiyasından sonra mötərizədə qoşalaşan samit göstərilir. Məsələn:

permit [pə'mɪt] *w!(- ul.)*

21. Müasir ingilis dilində mövcud olan **you** şəxs əvəzliyi və **your** yiyəlik əvəzliyi Azərbaycan türkcəsinə iki cür tərcümə edilir: **you** – sən, siz; **your** – sənin, sizin. Bu tərcümə variantlarının hansının seçilməsi həmin əvəzliliklərin işləndiyi kontekstdən asılı olur. Məlumdur ki, lüğətdə kontekst olmur. Bununla belə, iki dil (ingilis dili və Azərbaycan türkcəsi) arasında mövcud olan bu xüsusiyyəti həmin lüğətdə əks etdirmək vacib olmuşdur. Lüğətdə bu məsələ belə həll edilmişdir: **you** və **your** əvəzliliklərinin işləndiyi hər bir məqamda onların dilimizə tərcümə edilə biləcək hər iki variantı verilir, bu variantlar arasında *drob* (/) işarəsi qoyulur. Məsələn:

You must go home **Sən** / **Siz** *evə getməlisən* / *getməlisiniz*

Where's your father? **Sənin** / **Sizin** *atan* / *atanız* *haradadır?*

22. Müasir ingilis dilində, xüsusən onun amerikan variantında, bir sıra sözləri tələffüz edərkən [r] səsi eşidilir, lakin bu hal orfoqrafiyada özünü biruzə vermir. Bu qəbildən olan sözlərin axırında [r] səsinin tələffüz edilməli olduğunu göstərmək üçün həmin sözlərin transkripsiyasının sonunda yuxarıdan kiçik [r] işarəsi qoyulur, məsələn: **writer** ['raɪtəʃ] , **sailor** ['seɪləʃ], **pour** [pɔ:ʃ], **nature** ['neɪtʃəʃ], **labour** ['leɪbəʃ], **car** [ka:ʃ], **pair** [peəʃ] və s.

Həmin lüğətdən daha səmərəli istifadə etmək üçün, hər şeydən öncə, onun tərtibi prinsipləri ilə tanış olmaq vacibdir.

Filologiya elmləri doktoru,
prof. O.İ. Türksevər (Musayev)

LÜĞƏTDƏ İSTİFADƏ EDİLMİŞ ŞƏRTİ İŞARƏLƏR VƏ ONLARIN MƏNASI

1. ~ (*tilda*) işarəsi. Bu işarə baş sözün əvəzində işlədilir. Məs.:

keen knife = ~ **knife**

musical comedy = ~ **comedy**

to cover pofâ head = **to ~ pofâ head**

to demand insistently = **to demand ~**

- ◇ (*romb*) işarəsi. Bu işarə altında frazeoloji birləşmələr – atalar sözü və zərbi-məsəllər verilir. Məs.:

God sends a curst cow short horns.

Who keeps company with the wolf will learn to howl.

- ≡ (*təxminilik*) işarəsi. Bu işarə mənası təxmini olaraq verilən atalar sözləri, zərbi-məsəllər və ya digər birləşmələrdən sonra qoyulur. Məs.:

to take counsel of pofâ pillow ≡ *Axşamın xeyrindən, səhərin şəri yaxşıdır; Knives are out*

≡ *Xəncər çıxdı, qan çıxdı; When the cat's away, the mice will play Pişik olmayanda siçanlar bayram edər, ≡ Dərə xəlvət, tülkü bəy.*

- / (*çəpəki*) xətt işarəsi. Bu işarə üç halda işlədilir:

- 1) hər iki dildə mənacə bir-birinə yaxın olan, bir-birini əvəz edə biləcək sözlər arasında.

Məs.:

ingiliscə: **to ask/to inquire**

Azərbaycan türkcəsində: **ötən/keçən**

- 2) hər iki dildə eyni fəl işlənə bilən isimlərin arasında:

ingiliscə: **to read a book/a newspaper/a letter/a story etc.**

Azərbaycan türkcəsində: **kitab/məktub/hekayə/qəzet** və s. oxumaq.

- 3) hər iki dildə eyni bir isimlə işlənə biləcək sifətlərin arasında:

İngilis dilində: **progressive/religious/philosophical views**

Azərbaycan türkcəsində: **mütərəqqi/elmi/fəlsəfi baxışlar**

5. İngilis dilində mövcud olan **you** şəxs və **your** yiyəlik əvəzliyi Azərbaycan türkcəsinə iki cür tərcümə edilir: **you – sən, siz; your – sənin, sizin**. Həmin lüğətdə bu əvəzliliklərin hər iki mümkün variantı verildikdə onlar arasında drob (/) işarəsi qoyulmuşdur.

PREFACE

The study and teaching of English as a foreign language has a long history and tradition in Azerbaijan; it's nearly a century that English has been studied and taught in high and higher educational institutions of Azerbaijan. But despite the fact, we haven't got a voluminous, complete and perfect English-Azerbaijani dictionary.

Compiling a dictionary is a highly skilled and highly professional task. Central to compiling a dictionary is the sensitive anticipation of the user's need; and then, of course, devising the best way of satisfying them. When the users are envisaged as predominantly those for whom English is a foreign language, the task becomes still more demanding.

Compiling a bilingual dictionary, such as English-Azerbaijani – is also a highly skilled and professional task. The task becomes still more difficult and painstaking when there's no national tradition in compiling a dictionary of the kind.

It can be definitely noted that when we started to compile this English-Azerbaijani Dictionary there was no national tradition in this field of Azerbaijani lexicography. We are the pioneers who made an attempt to compile a bilingual English-Azerbaijani Dictionary of the kind. So it's really the first major bilingual dictionary in the history of Azerbaijani lexicography. The project is the result of ten years of hard and painstaking labour under the guidance and general editorship of Doctor of Philology, prof. O.I.Musayev.

This dictionary is certainly, a great gift to English language learning and teaching in our republic. It, we are sure, will help the learners of English to develop the receptive and productive skills, the ability to compose as well as to understand.

In preparing this bilingual Dictionary we have used the achievements of contemporary English lexicography. We are extremely happy that we had at our disposal such dictionaries as "Longman Dictionary of Contemporary English", Oxford University Press, 1999, "Oxford Advanced Learner's Dictionary", printed in Great Britain at Pitman Press, Bath, 1978, E.A. M.Wilson. "The Modern Russian Dictionary for English Speakers", Pergamon Press.Oxford.New York.Toronto. Sidney.Paris. Frankfurt, 1982, Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. G.S. Hornby. Two Volume edition. Oxford University Press, 1982, which helped us greatly to choose the entries for our dictionary and to compile the said dictionary successfully.

In the dictionary the words beginning with the letters **A, B, C, D, I, J, K, P, R, S, U, V** was compiled by Doctor of Phil., prof. O.I. Turksever (Musayev); **G, H, Q** by Head teacher N.G.Safarov, **L, M** Head teacher V.S. Arabov, **O, N** by Cand. of Phil. P.O.Musayev; **E, F** by Head teacher T.I.Aliyev; **T** by Cand. of Phil., Assistant Prof. M.M. Nuraddinov, **W, X, Y, Z** by Cand. of Phil., assistant prof. M.M. Pashayeva, **Appendix (I personal**

names, II geographical names, III abbreviations, IV irregular verbs, V monetary units) was compiled by English teacher N.A.Nabiyeva.

The dictionary includes about 50000 entries, a lot of expressions of everyday life, different terms used in various fields of science, English proverbs and sayings.

After the collapse of the Soviet-Communist regime English has become the major means of international communication in Azerbaijan. So to learn and to master English Azerbaijanis need different English text-books, handbooks, training appliances, bilingual dictionaries and other training aids. This dictionary has been compiled to meet the greatest demand of Azerbaijani learners of English – teachers, pupils, students, translators, interpreters and anybody who wants to learn and to master English.

This dictionary will also be extremely useful for Azerbaijani Turks who due to bitter fate are obliged to live abroad, in different countries of the world.

There's no doubt that this dictionary will have a profound effect on teaching and learning English in our Republic. With the help of this dictionary Azerbaijanis will have a good opportunity to learn and master English directly, avoiding Russian.

We wish to express our thanks to those who have contributed advice and suggestion to make the dictionary more perfect and complete, particularly to Cand. of Phil., Prof. S.M.Babayev, to Head teacher G.G.Mammadov, Cand. of Phil. P.O.Musayev, Cand. of Phil. F.B.Abdullayeva, English teacher G.M.Asadova.

Our thanks are also due to Cand. of Phil. P.O.Musayev, to A.H.Novruzov, the Head of Computer Centre of Azerbaijan University of Languages and to Kh.Y.Asgerova, S.A.Asgerova, the associates of the centre for their activity in type-setting and storing the said dictionary in computer.

As mentioned above, this project is the first experience in the history of Azerbaijan lexicography. So, undoubtedly, there may be some errors and misprints in the dictionary. We wish to express our heartfelt gratitude to any users in advance, who will call attention to the possible misprints and errors. The suggestions will be carefully considered in the next edition.

GUIDE TO THE USE OF THE DICTIONARY

This dictionary tells you a lot about English words, terms used in different fields of science, word combinations, their different meanings, spellings and usage in coherent speech. It also tells you about the combinability of words in phrases and sentences. The dictionary also includes many English proverbs and sayings. It tells you about their equivalents in Contemporary Azerbaijani.

To use this dictionary properly you need to know how to find information included in it. It's easy to do this if you understand how the dictionary works. Taking this into account, we consider it necessary to note the following:

1. The entries in the dictionary are arranged in alphabetical order and are printed in bold type. Every entry begins with a headword and in all main entries this is followed by information on pronunciation and grammar and by one and more definitions. These explain the meaning or meanings of the headword and are accompanied in most cases by examples showing how the headword is used in context and in coherent speech. Different senses are separated by Arabic figures and are arranged according to traditional classification of parts of speech in English grammar, ie. first come nominal parts of speech, then verbs, adverbs, etc.

2. As it's generally known most English words have more than one meaning. These meanings can be close or distant. Close meanings are separated by comma, distant ones with semicolon, such as:

caddish ['kædɪʃ] *adj* kobud, ədəbsiz, nadan

clot [klɒt] *v* laxtalaşmaq; qatılaşmaq; ərp bağlamaq

3. Words which are formed from a simple word by the addition of a suffix are called derivatives and the derivatives are also given as headwords in the alphabetical order. Such as, **handful, kindness, friendship, beautiful, homeless, dictation, satisfaction, homeward, etc.** Words which are formed from two or more words functioning as a single unit are called compounds. They may be written as unbroken single words (*eg* **headache, birthplace**) or with a hyphen (*eg* **butter-fingers, dinner-time, sugar-cane**). In this dictionary compounds spelt with hyphens or without it, as separate words, are listed alphabetically too as an independent lingual unit.

4. The phrases formed of each headword are treated and explained in its nest, such as, **damage** zərər, ziyan, zədə; **brain** ~ beyin zədəsi; **to the ~ of smth.** bir şeyin ziyanına/zərərinə; **dispute** müzakirə, mübahisə; **heated** ~ qızgın mübahisə/müzakirə; **bitter** ~ kəskin mübahisə. As it's seen from the given examples, the headword in the phrase isn't repeated, instead of it the tilde sign (~) is used.

5. The dictionary gives help with certain forms of nouns, adjectives, verbs, especially when these are not what you might expect. These irregular forms are given near the beginning of the entries. These forms occur especially in nouns, adjectives, verbs:

1) Nouns:

potato ... (pl -os) = potatoes

workman ... (pl -men) = workmen

knife ... (pl knives) = knives

foot ... (pl feet) = feet

sheep ... (pl unchanged) = sheep

handful ... (pl -fuls) = handfuls

2) Adjectives:

brave ... (-r, -st) = braver, bravest

busy ... (-ier, -iest) = busier, busiest

big ... (-ger, -gest) = bigger, biggest
bad ... (worse, worst)

6. When a word can be spelt in more than one way, this is shown in the following way:

dramatization , - sation ...
criticize, - cise ...

7. British and American English words are sometimes spelt differently. It is shown in the following way:

centre ... amer. = center
colour ... amer. = color

8. Synonyms are shown as following:

chub ... = chubby
choreograph ... = choreographer
admission ... = admittance.

9. In contemporary English there exist words which are used in the function of different parts of speech, keeping their morphological forms. For ex. **class** (*n*), **class** (*v*), **hand** (*n*), **hand** (*v*); **like** (*n*), **like** (*adj*), **like** (*v*), **like** (*adv*), **like** (*conj*), etc. These kind of words are listed in this dictionary as a separate lexicon, as a separate headword and distinguished by Arabic numerals. Such as: **cold**¹ *n*, **cold**² *adj*, **cold**³ *adv*.

10. Some other words in current English are used in the function of the same part of speech, having the same morphological form, such as **ball**.

As a noun this word has two quite different senses: 1) **ball** – a round object used for kicking, hitting or throwing in games; 2) a formal party for dancing. Such type of words are differentiated by the Rome numerals, which are used immediately after the symbol showing the part of speech, eg. **ball ... n I** top; **ball ... n II** ziyafət.

11 As it's known, stress is of a particular importance. It's used in all languages, including English, to show which of the syllables must be pronounced stronger. In certain cases it changes the meaning of the word, as it's in the word '**present** *n* a thing given to smb. as a gift; **pre'sent** *v* to give smth. to smb.

Taking these facts and the tradition existing in compiling English dictionaries, we have supplied all the words included in this dictionary with stress, except one-syllable ones.

12. English is an analytical language. It means that English words have very few morphological forms to distinguish them as different parts of speech. To define them as a part of speech we supply them with different symbols, showing the type as a part of speech, eg **cabin ... n**, **cabin... v**, **catch... n**, **catch... v**, **city... n**, **city... adj**, **cleverness... n**, **foolish... adj**, etc.

13. Current English proverbs and sayings are given under the symbol ◇. English proverbs and sayings are rendered into Azerbaijani Turkish in two ways: 1) by finding an approximate Azerbaijani equivalent of English proverbs or sayings, such as *A friend in need is a friend indeed* *Yaxşı dost yaman gündə tanınar*; 2) by finding a model construction after English patterns, eg. *If you sell your cow, you sell your milk, too* *İnəyini satırsansa, südünü də satırsan*.

14. Besides everyday words and expressions this dictionary includes a lot of terms used in different fields of science. These terms are marked by abbreviations which are given separately in this dictionary in English, as well as, in Azerbaijani Turkish (See pp. XVIII-XIX)

SYMBOLS USED IN THIS DICTIONARY AND THEIR SENSE

As is in other dictionaries in this dictionary some symbols are used to denote a definite meaning. Here they are:

1. The symbol tilde (~) is used instead of the omitted word in a word combination e.g. the word combination **to handle carefully** is given in the dictionary in this way: **to handle ~** i.e. instead of the adverb **carefully** the symbol ~ is used; or in the word combination **careful mother** instead of **careful** the symbol tilde (~) is used: **~ mother**. The symbol tilde (~) has the same function in other cases through the whole dictionary.
2. The symbol rhombus (◊) is used to show the phraseological units, *eg.*:
◊ *When the cat's away, the mice will play*; ◊ *to separate the sheep from the goat, etc.*
3. The symbol (≅) is used to show the approximateness of English proverbs' and sayings' translation into Azerbaijani Turkish, *eg.*:
to know a man by his company ≅ adamı dostuna görə tanımaq; to save *smth.* for a rainy day
≅ bir şeyi qara gün üçün saxlamaq
4. The symbol diagonal stroke (/) is used in the following cases:
 - a) between the words that are close in meaning and can be substitutes for each other in both languages, English and Azerbaijani Turkish, *eg.*:
In English: to ask/to inquire
In Azerbaijani Turkish: qaba/kobud; gözəl/qəşəng
 - b) between the nouns that can be used with the same verb in both languages:
In English: to read a letter/a novel/a story/a book, *etc.*
In Azerbaijani Turkish: məktub/roman/hekayə/kitab və s. oxumaq
 - c) between the adjectives that can be used with the same noun in both languages:
In English: progressive/scientific/religious/reactionary/philosophical views.
In Azerbaijani Turkish: müərəqqi/elmi/dini/mürtəce/fəlsəfi baxışlar
 - d) English personal pronoun **you** and the possessive pronoun **your** are translated into Azerbaijani Turkish in two ways: in the singular: **sən, sənin** and in the plural **siz, sizin**. To choose one of these variants depends upon the context; in some context **you** means **sən**, in another **siz**; in some context **your** means **sənin**, in another **sizin**. As there can't be any context in the dictionary, we have solved the problem in this way: the two possible translations of these pronouns are given and the symbol diagonal stroke (/) is used between, *eg.*:
Have **you** seen her today? – **Sən/Siz** onu bu gün görübsənmi/görübsünüzmü?; **Your** book is on the table – **Sənin/Sizin** kitabın/kitabınız stolun üstündədir

LÜĞƏTDƏ İSTİFADƏ OLUNMUŞ İXTİSARLAR -
ABBREVIATIONS USED IN THIS DICTIONARY
1. AZƏRBAYCANCA - AZERBAIJANI

amer. amerikan variantı – American variant
anat. anatomiya termini – anatomical term
antr. antropologiya termini – anthropological term
ara. söz. ara söz – parenthesis
arx. arxaik söz – archaism
arxeol. arxeologiya termini – archaeological term
astr. astronomiya termini – astronomical term
aşp. aşpazlıq termini – cooking term
at. söz. atalar sözü – proverb
av. aviasiya termini – aeronautics term
bağ. bağlayıcı – conjunction
bağç. bağçılıq termini – horticultural term
bakt. bakteriologiya termini – bacteriological term
bayt. baytarlıq termini – veterinary term
biol. biologiya termini – biological term
bot. botanika termini – botanical term
coğ. coğrafiya termini – geographical term
d.d. danışq dili – spoken language
dəft. dəftərxana termini – office term
dən. dənizçilik termini – nautical term
dial. dialekt sözü – dialect word
dilç. dilçilik termini – linguistic term
din. dini termin – term of religion
dip. diplomatiya termini – diplomatic term
d.y. dəmiryol termini – railway term
ekol. ekologiya termini – ecology term
el. elektrotexnika termini – electrical engineering term
elm. elmi termin – scientific term
emf. var. emfatik variant – emphatic variant
etnoqr. etnoqrafiya termini – ethnographic term
evf. evfimizm – euphemism
əc. əczaçılıq termini – pharmacological term
ədəb. ədəbiyyatşünaslıq termini – term of literature
əs. əsatir – mythology
fəls. fəlsəfə termini – philosophical term
fiz. fizika termini – term of physics
fiziol. fiziologiya termini – physiological term
folk. folklor termini – folklore
fon. fonetik termin – phonetic term
fot. fotoqrafiya termini – term of photography
fr. fransız mənşəli söz – French
geod. geodeziya termini – term of geodesy
geol. geologiya termini – geological term
hərb. hərbi termin – military term
hənd. həndəsi termin – geometrical term
hüq. hüquqşünaslıq termini – term of law
xüs. xüsusən – especially
id. idman termini – sports term
iq. iqtisadiyyat termini – term of economy
idiom. idiomatik ifadə – idiomatic expression
in. incəsənət termini – art term
inc. İncil – Bible
inş. inşaat termini – building term

istehz. istehza – irony
jar. jarqon – jargon
kil. kilsə termini – church term
kim. kimya termini – term of chemistry
kin. kinayəli – ironical
kino kino – movie
kob. kobud söz – rude word
k.t. kənd təsərrüfatı termini – agricultural term
qram. qrammatika termini – grammatical term
lat. Latin dili – Latin
mal. maliyyə termini – term of finance
mem. memarlıq termini – term of architecture
məc. məcazi mənə – figurative meaning
mənt. məntiq termini – logic term
mət. mətbəə termini – printing
mətb. mətbuat termini – term of press
miner. mineralogiya termini – term of mineralogy
mus. musiqi termini – term of music
müh. mühəsibat termini – book-keeping term
nəz. nəzakət forması – polite
opt. optika – optics
ovç. ovçuluq termini – sporting term
poliqr. poliqrifiya termini – printing term
psixol. psixologiya termini – term of psychology
rad. radiotexnika termini – term of radio
r.d. rəsmi dil – official language
rəs. rəssamlıq termini – painting term
riyaz. riyaziyyat termini – term of mathematics
s. bil. *isimlərlə* sayıla bilən isimlərlə – with countable nouns
sənəş. sənəşünaslıq termini – art term
siya. siyasi termin – political term
siya. iq. siyasi-iqtisad termini – term of political economy
şair. şairanə söz – poetic word
stat. statistika termini – term of statistics
şahm. şahmat termini – chess term
tab. s. tabu söz (*ictimai yerdə işlənməsi yasaq edilən söz*) – taboo
tar. tarixi termin – term of history
teatr. teatrşünaslıq termini – theatrical term
tex. texnika termini – technical term
tel. televiziya – television
tib. tibb termini – medical term
tic. ticarət termini – term of commerce
tik. tikinti termini – term of building
tipogr. tipografiya termini – typographical term
toxuc. toxuculuq termini – textile term
top. i toplu isim – collective noun
uşaq. d. uşaq dili – baby language
vulq. vulqar söz – vulgar word
zaraf. zarafatıyana – jocular
zərb. məs. zərbi-məsəl – saying
zool. zoologiya termini – zoological ter

2. İNGİLİSCƏ - ENGLISH

<i>adj</i> adjective – sifət	<i>pl</i> plural – cəm forması
<i>adv</i> adverb – zərflər	<i>poss. pron</i> possessive pronoun – yiyəlik
<i>conj</i> conjunction – bağlayıcı	əvəzliyi
<i>conj. pron</i> conjunctive pronoun – bağlayıcı	<i>pref</i> prefix – ön qoşma
əvəzlik	<i>prep</i> preposition – sözünü
<i>demon. pron</i> demonstrative pronoun – işarə əvəzliyi	<i>pr.p</i> present participle – indiki zaman feli sifəti
<i>emph. pron</i> emphatic pronoun – emfatik	<i>pron</i> pronoun – əvəzlik
əvəzlik	<i>p p</i> past participle – keçmiş zaman feli sifəti
<i>indef. adv</i> indefinite adverb – qeyri-müəyyən	<i>p t</i> past tense – keçmiş zaman
zərflər	<i>reflex. pron</i> reflexive pronoun – qayıdış
<i>indef. pron</i> indefinite pronoun – qeyri-	əvəzliyi
müəyyənlik əvəzliyi	<i>relat. adv</i> relative adverb – nisbi zərflər
<i>inter</i> interjection - nida	<i>relat. pron</i> relative pronoun – nisbi əvəzlik
<i>interrog. adv</i> interrogative adverb – sual zərfləri	<i>sing</i> singular – tək forma
<i>interrog. pron</i> interrogative pronoun – sual	<i>sl</i> slang – sləng
əvəzliyi	<i>smb</i> somebody – bir kəs, kimsə
<i>n</i> noun – isim	<i>smth</i> something – bir şey, nəşə
<i>num</i> numeral – say	<i>s.o.</i> someone – bir kəs, kimsə
<i>part</i> particle – ədat	<i>suff</i> suffix – şəkilçi
<i>pers. pron</i> personal pronoun – şəxs əvəzliyi	<i>v</i> verb – fəl

LÜĞƏTDƏ İSTİFADƏ EDİLMİŞ FONETİK İŞARƏLƏR
PHONETIC SYMBOLS USED IN THIS DICTIONARY

samitlər consonants		saitlər vowels	
samit simvollar- consonant symbols	açar sözlər key words	sait simvollar vowel symbols	açar sözlər key words
p	pen	i:	keep
b	bag	ɪ	tin
t	ten	e	bed
d	day	æ	map
k	kite	a:	calm
g	garden	ɔ	hot
tʃ	cheese	ɔ:	bought
dʒ	jam	u	put
f	five	u:	roof
v	view	ʌ	cut
θ	thing	ə:	girl
ð	this	ə	cupboard
s	soon	eɪ	make
z	zero	aɪ	kite
ʃ	fish	au	now
ʒ	measure	ɔɪ	boy
h	hot	ou	note
m	sum	ɪə	here
n	son	eə	there
ŋ	sing	uə	poor
l	lamp	eɪə	player
r	red	ouə	lower
j	yes	aɪə	tire
w	way	auə	tower
		ɔɪə	employer

Lüğətin tərtibində istifadə edilmiş MƏNBƏLƏR

S O U R C E S used in compiling this dictionary

1. Longman Dictionary of Contemporary English, printed in Great Britain at the Pitman Press, 1978.
2. The New American Dictionary of Good English, printed in the United States of America, 1987.
3. A.S.Hornby with the assistance of Christina Ruse, Oxford Student's Dictionary of Current English, Special edition for the USSR, Moscow, Oxford, Prosvesheniye Publishers, Oxford University Press, 1983.
4. The New Method English Dictionary by Michael Philip West, M.A., D. Phil, & James Gareth Endicott, M.A., The third edition, Longman, Green & Co., London, New York, Toronto.
5. Oxford-Russian Dictionary, Oxford University Press, Oxford, New York, 1995.
6. Webster's Dictionary of the English Language, New Revised Edition for School, Home and Office, 1991, by Thomas Nelson.
7. E.A.M. Wilson. The Modern Russian Dictionary for English Speakers. Pergamon Press. Oxford-New York-Toronto. Sidney-Paris-Frankfurt. 1982.
8. Learner's Dictionary of Current English. A.S.Hornby. Two volume edition. Oxford University Press, 1982.
9. Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti (artırılmış və təkmilləşdirilmiş üçüncü nəşri), «Elm» nəşriyyatı, Bakı, 1975.
10. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, 4 cildə, Azərb.SSR Elmlər Akademiyası nəşriyyatı, Bakı, 1964-1987.
11. Azərbaycanca-İngiliscə Lüğət, 1 cildə, prof. O.İ. Türkseverin (Musayev) redaktəsi ilə, Bakı – 1998.
12. Rusca-Azərbaycanca lüğət, Azərb.SSR EA müxbir üzvü Ə.Ə.Orucovun redaktəsi ilə; 1-ci cild (A-K), "Elm nəşriyyatı, Bakı, 1971; 2-ci cild (Ė-İ), "Elm nəşriyyatı, Bakı, 1975; 3-cü cild, (P-Ө), "Elm nəşriyyatı, Bakı, 1978.
13. Англо-русский словарь, составитель В.Л.Мюллер, Гос. из-во иностранных и национальных словарей, Москва, 1963.
14. Большой Англо-русский словарь, под общим руководством док. фил. наук, проф. И.И.Гальперина, изд. "Советская Энциклопедия", том 1, том 2, Москва, 1972.
15. Англо-русский фразеологический словарь, составитель А.В.Кунин, Гос. из-во иностранных и национальных словарей, Москва, 1955.
16. Русско-английский словарь, составители А.М.Таубе, А.В.Литвинова, А.Д.Миллер, Р.К.Даглиш, под редакцией Р.К.Даглиша, магистра гуманитарных наук Кембриджского университета, из-во "Советская Энциклопедия", Москва, 1965.
17. Русско-английский словарь, под общим руководством проф. А.И.Смирницкого, изд. 14-ое, стереотипное, под редакцией проф. О.С.Ахмановой, изд. "Русский язык", Москва, 1987.
18. О.С.Ахманова, Словарь лингвистических терминов, изд. "Советская Энциклопедия", Москва, 1966.

İNGİLİS ƏLİFBASI
ENGLISH ALPHABET

Bb [eɪ]	Cc [bi:]	Dd [si:]	Ee [di:]
Ff [i:]	Gg [ef]	Hh [dʒi:]	I i [eɪtʃ]
Jj [aɪ]	Kk [dʒeɪ]	Ll [keɪ]	Mm [el]
N n [em]	Oo [en]	P p [ou]	Qq [pi:]
Rr [kju:]	S s [a:]	Tt [es]	Uu [ti:]
Vv [ju:]	Ww [vi:]	X x [ˈdʌblju:]	Yy [eks]
Zz [waɪ]	[{ [zed]		